

Αρ.ΣΕ: 1336-19

1^η Νοεμβρίου 2019

**Κοινοβουλευτική Επιτροπή
Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Ίσων Ευκαιριών μεταξύ Ανδρών και Γυναικών**

Δευτέρα, 04 Νοεμβρίου 2019 και ώρα 9.00 π.μ.

9.00 π.μ. Θέμα 1: Ο περί Σχέσεων Γονέων και Τέκνων (Τροποποιητικός) Νόμος του 2017

(Πρόταση νόμου της κ. Σκεύη Κούτρα Κουκουμά εκ μέρους της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις)

(Αρ. Φακ. 23.02.058.119-2017)

(Έναρξη της συζήτησης)

(Επισυνάπτονται η πιο πάνω πρόταση νόμου και ο βασικός νόμος για τα μέλη της Επιτροπής και τους προσκεκλημένους.)

Η Συμβουλευτική Επιτροπή για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας στην Οικογένεια (ΣΕΠΚΒΟ), θεωρεί ότι η εισήγηση τροποποίησης του άρθρου 18 του περί Σχέσεων Γονέων και Τέκνων Νόμου του 1990 (216/1990)¹, συνδέεται άμεσα με τη βία κατά των γυναικών και τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης (Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας), την οποία η Κυπριακή κυβέρνηση κύρωσε στις 10 Νοεμβρίου το 2017.

Η ΣΕΠΚΒΟ τονίζει ότι όταν μια μητέρα βιώνει βία, αυτή μεταφέρεται αυτόματα και στο παιδί της. Συνεπώς, στις πλείστες περιπτώσεις, το συμφέρον του παιδιού συνδέεται ή/και εξαρτάται από το συμφέρον της μητέρας, ειδικά όταν διαμένουν μαζί. Τα άρθρα 18 (3), 26, 31, 56 (2) της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης αναφέρονται στο εν λόγω θέμα².

¹ Η σχετική εισήγηση τροποποίησης παρατίθεται στο Παραρτημα.

² Τα εν λόγω άρθρα παρατίθενται στο Παράρτημα.

Επίσης, το 2017, η CEDAW³ εξέδωσε τη Γενική Οδηγία Αρ.35 (2017)⁴ σχετικά με τη βία κατά των γυναικών, επικαιροποιώντας τη Γενική Οδηγία Αρ.19, τονίζοντας ότι σε υποθέσεις επιμέλειας και δικαιωμάτων επίσκεψης των παιδιών, η βία κατά των γυναικών οφείλει να λαμβάνεται πάντα υπόψη. Επίσης αναφέρει ότι τα δικαιώματα των δραστών ή των υποτιθέμενων δραστών, συμπεριλαμβανομένης της ιδιοκτησίας, της ιδιωτικής ζωής, της επιμέλειας παιδιών, της πρόσβασης, της επαφής και της επίσκεψης, πρέπει να καθορίζονται στα πλαίσια των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών και των παιδιών, και της σωματικής, σεξουαλικής και ψυχολογικής τους ακεραιότητας, εφαρμόζοντας τη γενική αρχή διασφάλισης του συμφερόντος του παιδιού, (σύμφωνα με τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού)⁵.

Επιπλέον, η ΣΕΠΚΒΟ κάνει αναφορά και στις εισηγήσεις του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως⁶, οι οποίες σχετίζονται με την τροποποίηση του άρθρου 18 του περί Σχέσεων Γονέων και Τέκνων Νόμου του 1990 (216/1990), όπου είχαν συζητηθεί στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών το 2018, στα πλαίσια του εκσυγχρονισμού του Οικογενειακού Δικαίου.

Αξίζει να σημειωθεί ότι στις 31 Μαΐου 2019, η διεθνής πλατφόρμα εμπειρογνομόνων στον τομέα της βίας κατά των γυναικών και των δικαιωμάτων των γυναικών, εξέδωσε ανακοίνωση⁷ ότι η βία κατά των γυναικών οφείλει να αποτελεί ουσιαστικό παράγοντα στον καθορισμό της γονικής επιμέλειας των παιδιών. Την εν λόγω ανακοίνωση υπογράφουν οι ακόλουθοι:

- Dubravka Šimonovic, **Special Rapporteur on Violence against Women, its causes and consequences**
- Hilary Gbedemah, **Chairperson of the CEDAW**
- Ivana Radačić, **Chair of the United Nations Working Group on Discrimination against Women in Law and Practice**

³ UN Committee on the Elimination of Discrimination against Women (CEDAW)

⁴ https://www.right-to-education.org/sites/right-to-education.org/files/resource-attachments/CEDAW_C_GC_35_8267_E.pdf

⁵ «...in determination of custody and visitation rights of children, Violence against women is taken into account in all custody cases and that perpetrators' rights or claims during and after judicial proceedings, including with respect to property, privacy, child custody, access, contact and visitation, should be determined in the light of women's and children's human rights to life and physical, sexual and psychological integrity, and guided by the principle of the best interests of the child.»

⁶ Οι εν λόγω εισηγήσεις παρατίθενται στο Παράρτημα.

⁷ Η εν λόγω ανακοίνωση σας επισυνάπτεται ηλεκτρονικά.

- Feride Acar, **President of the GREVIO**
- Margarete May Macaulay, **Rapporteur on the Rights of Women at the Inter-American Commission on Human Rights**
- Lucy Asuagbor, **Special Rapporteur on the rights of women in Africa**
- Sylvia Mesa, **President of the MESECVI**

Ως εκ τούτου, λαμβάνοντας υπόψη τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού (Κυρωτικός Ν.243/90), τη Γενική Οδηγία Αρ.35 της CEDAW, καθώς και την πρόσφατη ανακοίνωση της διεθνούς πλατφόρμας εμπειρογνομόνων στον τομέα της βίας κατά των γυναικών, η ΣΕΠΚΒΟ θεωρεί ότι η τροποποίηση του άρθρου 18 του Ν.216/1990 θα πρέπει να συμπεριλάβει/ συνδέσει τη βία κατά των γυναικών με τη διασφάλιση της αρχής του συμφέροντος του παιδιού, ειδικά όταν το παιδί διαμένει με τη μητέρα του.

10.00 π.μ. Θέμα 2: Γονική αποξένωση – Οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι γονείς που βρίσκονται σε διάσταση ή είναι διαζευγμένοι ως προς την επικοινωνία με τα παιδιά τους.

(Αυτεπάγγελτη εξέταση με απόφαση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Ίσων Ευκαιριών μεταξύ Ανδρών και Γυναικών και του βουλευτή κ. Δημήτρη Δημητρίου)

(8.5.2017)

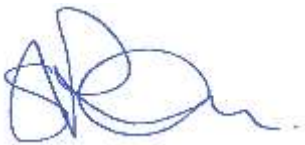
(Αρ. Φακ. 23.04.034.123-2017)

(Προηγούμενος Αρ. Φακ. 23.04.028.274-2011)

(Συνέχιση της συζήτησης)

Η ΣΕΠΚΒΟ, υποστηρίζει τη θέση ότι το Σύνδρομο της Γονικής Αποξένωσης ουσιαστικά δεν υπάρχει, αφού δεν αναγνωρίζεται ως ψυχική ασθένεια ούτε στην Αμερική (DSMIV) αλλά ούτε και διεθνώς (ICD10). Είναι ένας όρος που στερείται ερευνητικής/ ακαδημαϊκής αξιοπιστίας και συνήθως χρησιμοποιείται ως εργαλείο αποπροσανατολισμού σε υποθέσεις ενδοοικογενειακής βίας σχετικά με την επιμέλεια και το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.

Στις υποθέσεις ενδοοικογενειακής βίας, είτε αυτές είναι υπό διερεύνηση, είτε κατόπιν δικαστικών αποφάσεων, τα θέματα γονικής επιμέλειας οφείλουν να επηρεάζονται, αφού έχουν άμεσο ή έμμεσο αντίκτυπο στην ασφάλεια και προστασία του παιδιού. Είναι γνωστό ότι στις υποθέσεις βίας κατά των γυναικών, ο πατέρας χρησιμοποιεί τα γονικά του δικαιώματα (επιμέλεια και δικαιώματα επισκέψεων του παιδιού) για να συνεχίσει να ασκεί ψυχολογική βία και έλεγχο στη μητέρα. Ως εκ τούτου, σε τέτοιες περιπτώσεις, η γονική αποξένωση του γονέα-δράστη είναι επιβεβλημένη για την προστασία και ασφάλεια της μητέρας και του παιδιού.

Σουσίνα Παύλου

Πρόεδρος Συμβουλευτικής Επιτροπής

Πρόληψης και Καταπολέμησης της Βίας στην Οικογένεια (ΣΕΠΚΒΟ)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης
(Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας
κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας)

Άρθρο 18 (3) - Υποχρεώσεις γενικού χαρακτήρα

Τα Μέρη θα διασφαλίζουν όπως τα μέτρα που έχουν παρθεί σύμφωνα με το παρόν κεφάλαιο:

- θα βασίζονται σε μία έμφυλη κατανόηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας και θα εστιάζουν στα ανθρώπινα δικαιώματα και στην προστασία του θύματος
- θα βασίζονται σε μια ολοκληρωμένη προσέγγιση η οποία λαμβάνει υπόψη τη σχέση μεταξύ των θυμάτων, των δραστών, των παιδιών και του ευρύτερου κοινωνικού τους περιβάλλοντος
- αποσκοπούν στο να αποφύγουν τη δευτερογενή θυματοποίηση
- αποσκοπούν στην ενδυνάμωση και οικονομική ανεξαρτησία των γυναικών θυμάτων της βίας
- επιτρέπουν, όπου απαιτείται, τη δημιουργία ενός πλέγματος προστασίας και υποστηρικτικών υπηρεσιών, οι οποίες θα πρέπει να στεγάζονται στους ίδιους χώρους
- θα αντιμετωπίζουν τις ειδικότερες ανάγκες των κοινωνικά ευάλωτων ατόμων, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών θυμάτων, και θα καθίστανται προσιτά σε αυτά.

Άρθρο 26 - Παροχή προστασίας και υποστήριξης σε παιδιά μάρτυρες

1. Τα Μέρη θα λαμβάνουν όλα τα αναγκαία νομοθετικά ή άλλα μέτρα προκειμένου να διασφαλιστεί ότι κατά την παροχή προστασίας και υποστηρικτικών υπηρεσιών στα θύματα, θα λαμβάνονται δεόντως υπόψη τα δικαιώματα και οι ανάγκες των παιδιών

- μαρτύρων αναφορικά με όλες τις μορφές βίας που καλύπτονται από το πεδίο εφαρμογής της παρούσας Σύμβασης.

2. Τα μέτρα που έχουν ληφθεί σύμφωνα με το παρόν άρθρο θα περιλαμβάνουν την ηλικιακά ενδεδειγμένη ψυχοκοινωνική συμβουλευτική σε παιδιά μάρτυρες όλων των μορφών βίας που καλύπτονται από το πεδίο εφαρμογής της παρούσας Σύμβασης και θα λαμβάνουν δεόντως υπόψη το καλύτερο συμφέρον του παιδιού.

Άρθρο 31- Επιμέλεια, δικαιώματα επίσκεψης και προστασία

1.Τα Μέρη θα λαμβάνουν όλα τα αναγκαία νομοθετικά ή άλλα μέτρα προκειμένου να διασφαλιστεί ότι κατά τον καθορισμό της επιμέλειας και των δικαιωμάτων επίσκεψης των παιδιών, θα λαμβάνονται υπόψη τα κρούσματα βίας που καλύπτονται από το πεδίο εφαρμογής της παρούσας Σύμβασης.

2.Τα Μέρη θα λαμβάνουν τα αναγκαία νομοθετικά ή άλλα μέτρα προκειμένου να διασφαλίσουν ότι η άσκηση οποιονδήποτε δικαιωμάτων ή επιμέλειας δεν θίγει τα δικαιώματα και την προστασία του θύματος ή των παιδιών.

Άρθρο 56 (2) – Μέτρα προστασίας

2. Θα παρέχονται, όπου απαιτείται, ειδικά μέτρα προστασίας σε παιδί – θύμα και παιδί – μάρτυρα βίας κατά γυναικών και ενδοοικογενειακής βίας, λαμβανομένων υπόψη των καλώς εννοούμενων συμφερόντων του παιδιού.

Εισηγήσεις του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως σχετικά με τον περὶ Σχέσεων Γονέων και Τέκνων Νόμο του 1990 (216/1990)

Εναρμόνιση της νομοθεσίας με τις αρχές που καθορίζονται στη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού (Κυρωτικός Ν.243/90) ακολούθως:

- Το δικαστήριο να εφαρμόζει τη **γενική αρχή διασφάλισης του συμφέροντος του παιδιού**, όπως αυτή ρυθμίζεται στο άρθρο 3 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, τόσο στο στάδιο της διαδικασίας εξέτασης του αιτήματος για παραχώρηση γονικής μέριμνας όσο και κατά την ουσιαστική ρύθμιση της.
- Να διασφαλίζεται η **αρχή της ακρόασης του παιδιού**, δηλαδή να παρέχεται δικαίωμα στο παιδί, που είναι ικανό να σχηματίσει δική του γνώμη, να εκφράσει ελεύθερα τη γνώμη του, σχετικά με οποιοδήποτε θέμα που το ενδιαφέρει, σε οποιαδήποτε δικαστική ή διοικητική διαδικασία ή παράλληλη διαδικασία που ακολουθείται από άλλες υπηρεσίες (όπως τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας και τις Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας), είτε άμεσα, είτε μέσω εκπροσώπου του.
- Να διασφαλίζεται το δικαίωμα του παιδιού να μην αποχωρίζεται παρά τη θέληση του από τους γονείς του, **παρά μόνο όταν ο χωρισμός αυτός είναι αναγκαίος για το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού** και να επιδεικνύεται ο απαιτούμενος σεβασμός στο δικαίωμα του παιδιού που ζει χωριστά από τους δυο γονείς του ή από τον ένα από αυτούς να διατηρεί κανονικά προσωπικές σχέσεις και να έχει άμεση επαφή και με τους δυο γονείς του (άρθρο 9 Σ.).
- **Το πρόγραμμα φύλαξης του παιδιού στον κάθε γονέα να καταρτίζεται κατά τρόπο αναλυτικό και να** περιλαμβάνεται στο διάταγμα που εκδίδει το Δικαστήριο ώστε η εφαρμογή του να είναι σαφής και η τήρηση του υποχρεωτική και από τους δύο γονείς που έχουν την επιμέλεια.
- Να ρυθμιστεί εξουσία του δικαστηρίου να διατάζει το διορισμό Λειτουργού Κοινωνικών Υπηρεσιών για **παρακολούθηση της εφαρμογής** οποιουδήποτε εκδιδόμενου **διατάγματος γονικής μέριμνας** και να υποβάλει σε αυτό ενημερωτική έκθεση εντός τακτής προθεσμίας.
- Να ρυθμιστεί η **δυνατότητα του Δικαστηρίου να διατάζει τη διατμηματική συνεργασία**, ειδικότερα μεταξύ των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας ή των Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας, τόσο στη φάση της αξιολόγησης και του χειρισμού των

περιστατικών, όσο και την ενημέρωση του Δικαστηρίου μέσω εκθέσεων που υποβάλλονται στα πλαίσια της γονικής μέριμνας.

- **Να ρυθμιστεί με κανονισμούς,** που θα εκδοθούν δυνάμει του *Περί Σχέσεων Γονέων και Τέκνων* Νόμου, **η διαδικασία αξιολόγησης** που θα πρέπει να ακολουθείται από τις Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας και τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, ή γενικότερα των διατμηματικών αξιολογήσεων.

Θεμτ 1^ο

ΠΡΟΤΑΣΗ ΝΟΜΟΥ ΠΟΥ ΤΡΟΠΟΠΟΙΕΙ ΤΟΥΣ ΠΕΡΙ ΣΧΕΣΕΩΝ ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ
ΤΕΚΝΩΝ ΝΟΜΟΥΣ ΤΟΥ 1990 ΕΩΣ 2008

Συνοπτικός τίτλος. 216 του 1990 60(I) του 1995 95(I) του 1995 30(I) του 1997 60(I) του 1997 21(I) του 1998 190(I) του 2002 203(I) του 2004 68(I) του 2008.

1. Ο παρών Νόμος θα αναφέρεται ως ο περί Σχέσεων Γονέων και Τέκνων (Τροποποιητικός) Νόμος του 2017 και θα διαβάζεται μαζί με τους περί Σχέσεων Γονέων και Τέκνων Νόμους του 1990 έως 2008 (που στο εξής θα αναφέρονται ως «ο βασικός νόμος») και ο βασικός νόμος και ο παρών Νόμος θα αναφέρονται ως οι περί Σχέσεων Γονέων και Τέκνων Νόμοι του 1990 έως 2017.

Τροποποίηση του άρθρου 18 του βασικού νόμου. 2. Το εδάφιο (2) του άρθρου 18 του βασικού νόμου τροποποιείται με την προσθήκη στο τέλος του της ακόλουθης επιφύλαξης, αφού αντικατασταθεί η τελεία με άνω και κάτω τελεία:

«Νοείται ότι το Δικαστήριο μπορεί να αφαιρέσει ή να αναστείλει από τον ένα γονέα την άσκηση της γονικής μέριμνας, εν όλω ή εν μέρει, σε περίπτωση που εναντίον του γονέα διερευνάται υπόθεση για διάπραξη ποινικού αδικήματος που σχετίζεται με την άσκηση βίας ή σεξουαλικής παρενόχλησης ή κακοποίησης του τέκνου του.»

Κατατέθηκε στην ολομέλεια της Βουλής στις 20 Νοεμβρίου 2017.

ΕΗΜΓΧ

pn-23.02.058.119-2017

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Σκοπός της πρότασης νόμου είναι η τροποποίηση για τις σχέσεις γονέων και τέκνων, ώστε το δικαστήριο να μπορεί να αφαιρεί ή να αναστέλλει το διάταγμα για τη γονική μέριμνα από το γονέα εναντίον του οποίου εκκρεμεί διερεύνηση υπόθεσης για διάπραξη ποινικού αδικήματος το οποίο σχετίζεται με την άσκηση βίας ή σεξουαλικής παρενόχλησης ή κακοποίησης ή οποιουδήποτε άλλου συναφούς αδικήματος εναντίον των τέκνων.

Σκεύη Κούτρα Κουκουμά

βουλευτής

εκλογικής περιφέρειας Αμμοχώστου